

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, d.d. 25 november 2011 inzake bestuursafspraken met de G4 en de G33 (Kamerstuk 33 000 VIII, nr. 61).

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Thomassen

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Aanleiding

2. Hoofdpijnen bestuursafspraken

2.1 *Taalniveau 3f van de pedagogisch medewerkers*

2.2 *Opbrengstgericht werken en hanteren kindvolgsysteem*

2.3 *Hbo-ers*

2.4 *Versterken ouderbetrokkenheid*

2.5 *Uitbreiding van het aantal plaatsen van de toeleiding*

2.6 *Schakelklassen, zomerscholen of voorzieningen met eenzelfde doelstelling*

3. Volgen van resultaten

3.1 *Specifieke uitkering*

II. Reactie van de minister

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de minister.

Zij hebben daarover de volgende vragen. Naar aanleiding van de motie Van Haersma Buma¹ en de brief van de minister d.d. 5 oktober 2011² informeert zij de Kamer met de onderhavige brief over de precieze verdeling van de middelen onder de G37 om de resultaten van het bestrijden van achterstanden te vergroten. Uit het onlangs verschenen rapport de «Sociale Staat van Nederland» van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) blijkt echter dat niet-deelname aan voor- en vroeg-schoolse educatie (VVE) vooral te maken heeft met knelpunten in het aanbod. Dat aanbod zou in het bijzonder ontoereikend zijn in kleine gemeenten en op het platteland, vooral voor autochtone leerlingen (p. 109). De leden vragen de minister om een reactie op de passage over VVE in het SCP-rapport. Zij vragen voorts hoe de conclusies van het SCP zich tot het bestuursakkoord, dat zich richt op de G4 en de G33, verhouden? Tevens willen deze leden weten hoe de minister zorgt dat in de gemeenten met minder dan 30 000 inwoners het bereik van slechts 33% van de doelgroepkinderen vergroot kan worden.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de bestuursafspraken van de minister met de G4 en de G33 en van de correspondentie van de minister met de Vereniging van Groninger Gemeenten³.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de minister betreffende de bestuursafspraken, die de minister heeft afgesloten met de wethouders van de G4 en van de G33. De leden hebben enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie zijn blij dat de minister erin is geslaagd om op een heel korte termijn afspraken te maken met de G4 en G33 over de inzet van de onderwijs-achterstandsmiddelen. Via de motie Van Haersma Buma⁴ is het mogelijk om het extra geld gericht in te zetten in de grote steden (G4 en G33) met een focus op de aanpak van taalachterstanden bij kinderen onder de vier jaar.

¹ Kamerstuknummer: 33 000, nr. 12.

² Kamerstuknummer: 33 000-VIII, nr. 8.

³ Kamerstuknummer: 2011Z25161.

⁴ Kamerstuknummer: 33 000, nr. 12.

De leden van de SP-fractie hebben de brief gelezen over de bestuursafspraken met gemeenten over VVE, schakelklassen en zomerscholen. Zij hebben nog enkele vragen aan de minister.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de bestuursafspraken ten aanzien van het onderwijsachterstandenbeleid.

1. Aanleiding

De leden van de VVD-fractie vragen of de minister bereid is om de nulmeting toe te sturen voordat in februari de definitieve ondertekening plaatsvindt. De leden achten het eerst op basis van deze nulmeting mogelijk om de bijlage bij de bestuursafspraken te beoordelen en te toetsen aan het bredere kader dat in «Basis voor presteren» is afgesproken.

De leden van de PvdA-fractie hebben destijds tegen de eerdergenoemde motie van het lid Haersma Buma gestemd, waarmee werd gevraagd om het budget voor groep 0-klassen niet te verspreiden over alle gemeenten maar gericht in te zetten in de grote steden. Onderschrijft de minister de mening van de Vereniging van Groninger Gemeenten dat de investering in doelgroepkinderen voor de groep 0-klassen een investering is die zichzelf terugverdient in de vorm van hun mogelijkheden om door te stromen naar vervolgopleidingen, volwaardig te kunnen participeren in de samenleving en hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten? Kan de minister toelichten hoe het zit met de taalachterstanden in plattelandsgebieden met kleine en middelgrote kernen en steden, zoals bijvoorbeeld in Groningen? Is bijvoorbeeld het Project Spraakmakend in Oost-Groningen¹ een initiatief dat, wat de minister betreft, ten gevolge van de gerichte inzet van het budget voor groep 0-klassen in gevaar mag komen of wellicht zelfs moet worden stopgezet?

De leden van de PVV-fractie constateren dat de minister in de brief aangeeft dat de definitieve ondertekening betreffende de bestuursafspraken eind februari plaats zal vinden. Deze leden vragen de minister, indien het één en ander wijzigt betreffende de bestuursafspraken in februari 2012, de Kamer hiervan op de hoogte te stellen.

De leden van de SP-fractie constateren dat de minister duidelijk aangeeft dat zij het budget voor de groep 0-klassen niet over alle gemeenten gaat verspreiden, maar gericht inzet bij de grote steden. Geeft zij hiermee aan dat er geen achterstanden zijn in kleine gemeenten? Of vindt zij de problemen met (taal-)achterstand in de kleine gemeenten zo marginaal dat deze de problemen kunnen oplossen zonder aanspraak te maken op genoemde gelden? Ziet de minister dat ook buiten de grote steden sprake kan zijn van grote taalachterstand, juist ook bij autochtone leerlingen, zo vragen de leden.

2. Hoofdpijnen bestuursafspraken

De leden van de SP-fractie vragen wat er is afgesproken met gemeenten die niet bij de G4 of G32 horen met betrekking tot VVE, schakelklassen en zomerscholen.

¹ Zie: <http://www.spraakmakendgroningen.nl/front/>

2.1 Taalniveau 3f van de pedagogisch medewerkers

De leden van de VVD-fractie merken op dat ten aanzien van het taalniveau van pedagogisch medewerkers een inspanningsverplichting gesteld wordt voor instellingen. Waarom kiest de minister niet voor een resultaatverplichting?

De leden van de PVV-fractie constateren dat naar aanleiding van de motie Beertema¹ het taalniveau van pedagogisch medewerkers is aangescherpt van 2F tot niveau 3F. De minister heeft met de gemeenten de ambitie afgesproken dat de instellingen in deze steden zich inspannen om het taalniveau van de pedagogisch medewerkers te verhogen tot niveau 3F. De leden vragen binnen welk tijdsbestek resultaten betreffende het taalniveau van de pedagogisch medewerkers zichtbaar zullen zijn. De komende periode zal ook de kwalificatie van de pedagogisch medewerkers qua taalniveau worden uitgewerkt. De leden vragen nader toe te lichten om welk tijdsbestek het hier gaat.

De leden van de CDA-fractie constateren dat -zoals in het actieplan Basis voor Presteren al helder is weergegeven- een extra inzet op taal via VVE, schakelklassen en zomerscholen, noodzakelijk is om kinderen een goede start in het onderwijs te laten maken zonder taalachterstand; een ambitieuze doelstelling voor 2015. Naast uitbreiding van schakelklassen en zomerscholen en een hoger doelgroepbereik voor VVE zijn de leden vooral content met de inzet op een forse verbetering van de kwaliteit van de voorschoolse educatie. Onderdeel daarvan is het versterken van het taalniveau van pedagogisch medewerkers tot het niveau 3F. De leden vragen de minister of er bij VVE en kinderopvang dan helemaal geen plaats meer is voor medewerkers die niveau 3F niet hebben bereikt. Ook niet als zij bijvoorbeeld een uitsluitend verzorgende taak hebben, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie constateren dat de eisen voor pedagogisch medewerkers worden opgeschroefd. De leden delen het uitgangspunt dat zij de taal machtig moeten zijn wanneer zij zo'n belangrijke taak hebben voor jonge kinderen. Zij vragen wel of het realistisch is om op zo'n korte tijd deze eis in te voeren. Tot hoeveel ontslagen leidt dit? Zijn er voldoende medewerkers met voldoende taalniveau, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie vragen of het referentieniveau wordt aangescherpt van 2F naar 3F in het besluit kwaliteitseisen.

2.2 Opbrengstgericht werken en hanteren kindvolgsysteem

De leden van de VVD-fractie maken uit de brief van de minister op dat het kindvolgsysteem iets anders is dan het leerlingvolgsysteem. Klopt het dat het kindvolgsysteem eerder aansluit bij consultatiebureaus en jeugdzorg dan bij onderwijs? Hoe verhouden deze twee systemen zich tot elkaar? Zijn ze aan elkaar verbonden bij de overgang van VVE naar de eerste groep in het basisonderwijs? In hoeverre zijn de kindvolgsystemen al gemeengoed in het voor- en vroegschoolse traject?

De leden van de PVV-fractie constateren dat de minister met de gemeenten de volgende afspraken maakt rondom het kindvolgsysteem. Deze afspraken luiden: het hanteren van een kindvolgsysteem; het volgen van de brede ontwikkeling van een kind; evaluatie en begeleiding van de aangeboden begeleiding en zorg en het evalueren van de kwaliteit en resultaten. De leden vragen of zij hieruit kunnen op maken dat er, behalve omtrent het taalniveau, geen andere afspraken met de gemeenten

¹ Kamerstuknummer: 28 760, nr. 25.

gemaakt zullen worden rondom begeleiding en/of capaciteiten van de pedagogisch medewerkers.

De leden van de CDA-fractie constateren dat de minister verder inzet op een meer opbrengstgerichte manier van werken. Niet de activiteit staat centraal maar de ontwikkeling van het kind, zo geeft de minister aan. De leden zijn dit met de minister eens. Welke ruimte ziet de minister voor het hanteren van een eigen kindvolgsysteem, zo vragen de leden. Dient hierbij aan een norm te worden voldaan, of zijn instellingen of gemeenten vrij een systeem te kiezen? Het doel om te komen tot een goed inzicht in de ontwikkeling van het kind wordt door de leden graag onderschreven.

De leden van de SGP-fractie vragen of de minister onderkent dat de term opbrengstgericht werken bij deze doelgroep verwarrend werkt. Uit de brief blijkt juist dat er geen sprake is van opbrengst in de zin van het reguliere basisonderwijs, maar dat het gaat om ontwikkelingsgericht werken. Het gaat erom dat leidsters de juiste spelactiviteiten aanbieden die passen bij de ontwikkeling van het kind. Van het werken naar vooraf bepaalde opbrengsten kan dus geen sprake zijn.

2.3 hbo-ers

De leden van de PVV-fractie merken op dat met de gemeenten zal worden getracht hbo-gekwalificeerden aan te trekken. De leden vragen nader toe te lichten op welke manier er hbo-gekwalificeerden geënthousiasmeerd zullen gaan worden.

De leden van de CDA-fractie merken op dat kwaliteit ook samenhangt met de kwaliteit van de medewerkers. Met het verhogen van het aantal hbo-opgeleiden zal de kwaliteit ook toenemen, zo menen de leden. Vraag is wel of deze medewerkers ook voorhanden zijn en of dat ook zware financiële consequenties heeft.

2.4 Versterken ouderbetrokkenheid

De leden van de PVV-fractie merken op dat volgens de brief van de minister het ondersteunen van ouders bij het creëren van een stimulerende omgeving tot hogere opbrengsten leidt bij kinderen. Het effect is nog groter als thuis ook ontwikkelingsactiviteiten plaatsvinden. De leden vragen of de minister bestuursafspraken met gemeenten zal maken betreffende ontwikkelingsactiviteiten thuis. Zo ja, dan vragen de leden of dit door het ministerie van OCW bekostigd zal worden.

De leden van de CDA-fractie merken op dat het versterken van de ouderbetrokkenheid een thema is dat de minister recent goed op de kaart heeft gezet. Dat geldt voor onderwijs, maar ook voor VVE. Een stimulerende omgeving leidt ontegenzeggelijk tot hogere opbrengsten bij kinderen. Het effect is nog groter als thuis ook ontwikkelingsactiviteiten plaatsvinden. De leden vragen op welke wijze de minister denkt gemeenten te kunnen afrekenen op het voeren van een gericht ouderbeleid? Welke criteria denkt de minister daarbij te gaan gebruiken, zo vragen de leden.

2.5 Uitbreiding van het aantal plaatsen en verbetering van de toeleiding

De leden van de VVD-fractie constateren dat de minister stelt dat zij in februari 2012 de Kamer zal informeren over de uitkomsten van het juridische onderzoek naar het gebruik van drang en dwang. Uit de alinea in de brief van de minister maken de leden op dat de verantwoordelijkheid voor dwang en drang bij gemeenten komt te liggen in de vorm van lokale voorzieningen. Kan de minister deze suggestie toelichten, nu het

onderzoek nog niet is afgerond. Deze leden hechten er waarde aan om voorafgaand aan de concretisering van de bestuursafspraken al geïnformeerd te worden over «dwang en drang» en niet tegelijk met het geconcretiseerde bestuursakkoord. Is de minister daartoe bereid?

De leden van de CDA-fractie merken op dat de minister stelt dat indien VVE goed wordt uitgevoerd het aantoonbaar effectief is bij het tegengaan van achterstanden. Gemeenten zetten daarom lokale voorzieningen in om de toeleiding te verbeteren. Gebruik van drang en dwang worden daarbij niet geschuwd. Over dwang gaat de minister nader onderzoek doen. De leden vragen op welke wijze de minister drang toegepast ziet worden. Deze leden vragen tevens waar, naar de mening van de minister, drang in dwang verandert.

2.6 Schakelklassen, zomerscholen of voorzieningen met eenzelfde doelstelling

De leden van de CDA-fractie zien het wetenschappelijk onderzoek naar het effect van onder andere de zomerscholen met belangstelling tegemoet. Het is immers zaak om geld effectief in te zetten.

3. Volgen van resultaten

3.1 Specifieke uitkering

Klopt het dat deze middelen bovenop de huidige middelen worden uitgekeerd. Zo ja, kan de tabel in de bijlage aangevuld worden met een rijtje wat het totaal aan middelen is dat scholen in kunnen zetten voor onderwijsachterstandenbeleid? De leden van de VVD-fractie vragen een overzicht van de wijze waarop de 5 miljoen euro voor de overige Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB)-gemeenten precies worden verdeeld.

De leden van de PVV-fractie constateren dat de middelen voor VVE, schakelklassen en zomerscholen worden verdeeld via een specifieke uitkering. Het gaat hier om geoormerkt geld. Gemeenten zijn verplicht die middelen in te zetten voor de bestrijding van onderwijsachterstanden¹. Wanneer het geld niet aan dit specifieke doel wordt besteed, dan vloeien de middelen terug in de rijkskas. De leden vragen of een soortgelijke constructie ook mogelijk is omtrent het geld dat op de plank blijft liggen betreffende het onderwijshuisvestingsbudget (zie motie Beertema²).

De leden van de CDA-fractie constateren dat het aannemen van de, hiervoor genoemde, motie Van Haersma Buma ongelukkigerwijs heeft geleid tot het idee dat de inzet van de 100 miljoen euro ten koste zou gaan van de huidige inzet in kleinere gemeenten. In de beantwoording in de richting van de Groningse gemeenten geeft de minister helder weer hoe het in elkaar zit. De leden vinden dat het, gelet op een veelvoud van gelijksoortige signalen, wellicht loont om een dergelijk schrijven naar alle gemeenten te sturen, zodat zij zich niet onnodig zorgen maken over het budget in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid.

De leden van de SGP-fractie hechten er aan dat de gelden voor onderwijsachterstanden op rechtvaardige wijze worden verdeeld. Zij vragen welke criteria gehanteerd worden bij de verdeling van de subsidie. Zij vragen of het klopt dat bij de berekening van het aantal plaatsen dat de gemeente zou moeten aanbieden wordt uitgegaan van het aantal kleuters, terwijl bij de berekening van de subsidie wordt uitgegaan van het aantal gewichtenleerlingen op de basisschool. Is er een directe relatie tussen het aantal aan te bieden plaatsen en de subsidie, zo vragen zij.

¹ Art. 165, 166 en 167 WPO.

² Kamerstuknummer: 32 764, nr. 7.